

Verksamhetsberättelse

2022

Kostnader och organisation

Svenska Djurbönders Smittskyddskontroll (SDS) är en frivillig importkontroll som bildades vid Sveriges EU-inträde. SDS finansieras gemensamt av Gård & Djurhälsan AB (G&D) och LRF och utgörs av en veterinärtjänst, vilken sedan 1 april 2019 innehas av Anne Mörner, Ansvarig Veterinär SDS.

Gård&Djurhälsan
FRISKA DJUR GER VÄLMÄENDE GÅRDAR

Arbetsgången i SDS

SDS bevakar sjukdomssituationen i omvärlden och deltar vid möten med myndigheter, expertinstanser och näringen för att försvara intressefrågor som kan påverka Sveriges sjukdomsläge. Utifrån detta tas i samråd med Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) och annan expertis fram rekommendationer som kompletterar Jordbruksverkets obligatoriska krav då lantbruksdjur och genetiskt material från dessa tas in till Sverige. Att rekommendationerna uppfylls är en förutsättning för att slakta djur på de svenska slakterier som är samlade i Svenska Köttföretagen. Medlemsföretag i LRF mjölk ska enligt sitt branschavtal följa SDS regler. Även anslutning till flera nationella hälsokontroll- och smittskyddsprogram innebär att SDS regelverk måste följas.

SDS tar inte ställning för eller emot import utan handlägger förfrågningar utifrån att dessa skall kunna genomföras med största möjliga säkerhet, även om ingen import kan bedömas som riskfri. SDS förespråkar dock generellt import av sperma eller embryon före import av livdjur eftersom smittriskerna med import av levande djur är betydligt större. SDS bedriver en uppsökande verksamhet där samtliga som registrerar sig hos Jordbruksverket för införsel av lantbruksdjur och genetiskt material från dessa kontaktas och får information och rådgivning avseende aktuellt regelverk. SDS följer även upp genomförda förflyttningar/importer genom att bevaka EU:s elektroniska rapporteringssystem för spårning och övervakning av bland annat djurförflyttningar TRACES (Trade Control and Expert System).

SDS Styrgrupp hanterar främst frågor om import- och förflyttningsregler. I styrgruppen ingick under 2022 förutom veterinär Anne Mörner SDS, veterinär Andrea Holmström från Växa Sverige och veterinär Ebba Schwan från **Gård & Djurhälsan**. Styrgruppen håller kontinuerlig kontakt och diskuterar aktuella smittskyddsfrågor och eventuella ändringar i SDS regelverk.

Smittskyddsnämnden, rådgivande för SDS, sammanträdde vid två ordinarie möten under året.

Smittskyddsnämndens sammansättning 2022:

- Mikael Bäckström, LRF (Ordf.) ersattes under året med Claes Arnesson
- Catarina Bengtsson, Växa Sverige
- Hans Agné, Svenska Köttföretagen
- Anna Forslid, LRF, ersattes under året med Malin Windt-Persson
- Andrea Holmström, Växa Sverige
- Ebba Schwan, G&D
- Ulf Eklund, Svenska Fåravelsförbundet
- Pontus Norman, Sveriges Nötköttsproducenter
- Jeanette Elander, Sveriges Grisföretagare
- Anne Mörner, SDS

Förflyttning/importstatistik

Enligt den nya europeiska djurhälsoförordningen från 2021 ska begreppet förflyttning användas när djur och genetiskt material flyttas mellan EU:s medlemsstater (MS). Begreppet import används vid flytt från ett tredje land. Under 2022 har inga importers av lantbruksdjur eller kameldjur gjorts. Begreppet införsel används för både förflyttningar och importers.

Nedan följer en kort sammanfattning i text, diagram och tabeller över förflyttningar av levande djur och svinsperma 2022.

Effekter av nya nationella regler

De nationella reglerna för kontroll av salmonella och paratuberkulos hos nötkreatur och salmonella och PRRS hos gris som nu gäller i Sverige har fördyrat en införsel, vilket troligen haft en dämpande effekt på intresset att föra in djur.

Införslar 2022

Nötkreatur, 23 st (se diagram 1) i tre införslar

Totalt 23 nötkreatur förflyttades till Sverige från annan MS under 2022, samtliga godkända av SDS. Av dessa var 18 tjurkalvar införda av Viking Genetics från Finland och Danmark. Förflyttning av kalvar till Viking Genetics anläggning sker löpande och omfattas av ett dispensbeslut från Jordbruksverket. Därutöver infördes fem djur av kötttrasen wagyu från Tyskland av en privat aktör.

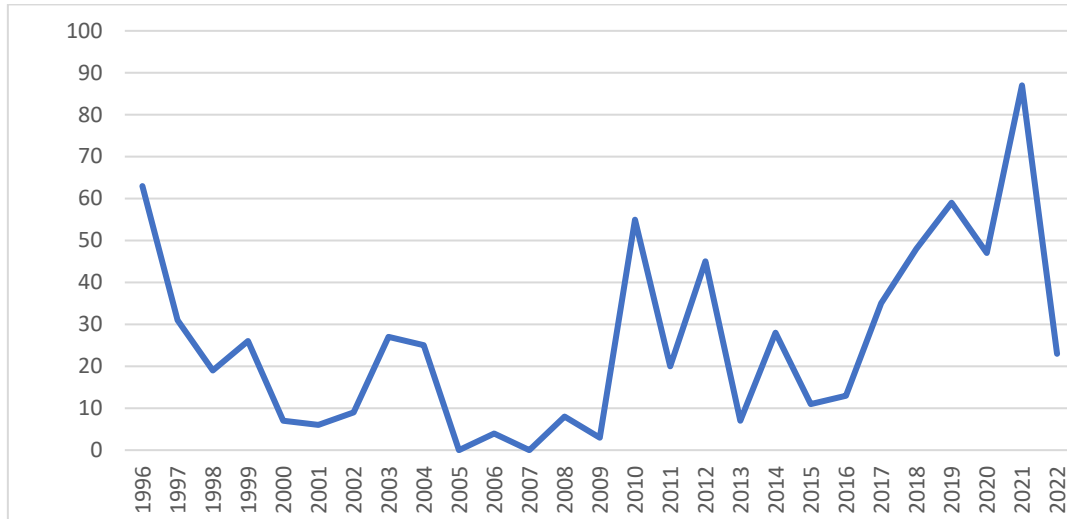

Diagram 1. Totalt 23 nötkreatur förflyttades till Sverige under 2022

Får, 1 st, get 12 st (se diagram 2) i tre införslar

Ett får från Holland förflyttades till Sverige under 2022. Elva getter infördes från Tjeckien. Båda dessa införslar är godkända av SDS. En get fördes in från Österrike och införseln är inte godkänd av SDS.

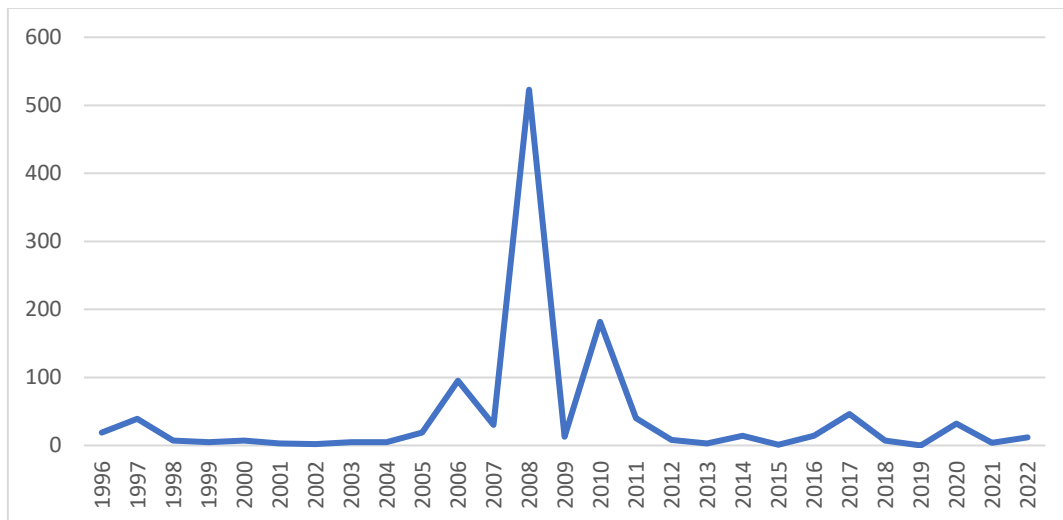

Diagram 2. Under 2022 förflyttades 13 får och getter till Sverige

Grisar, 340 st (se diagram 3) i 35 införselar

174 avelsgaltar har införts från Norge av Svenska Köttföretagen och har uppfyllt SDS krav.

Ett större antal grisar av minigrisraser har införts för användning i vetenskapligt syfte. Dessa djur är barriäruppfödda och används på ett sätt som gör att de inte omfattas av SDS regelverk.

Två grisar har förts in från Österrike av en privat aktör. Införseln är inte godkänd av SDS.

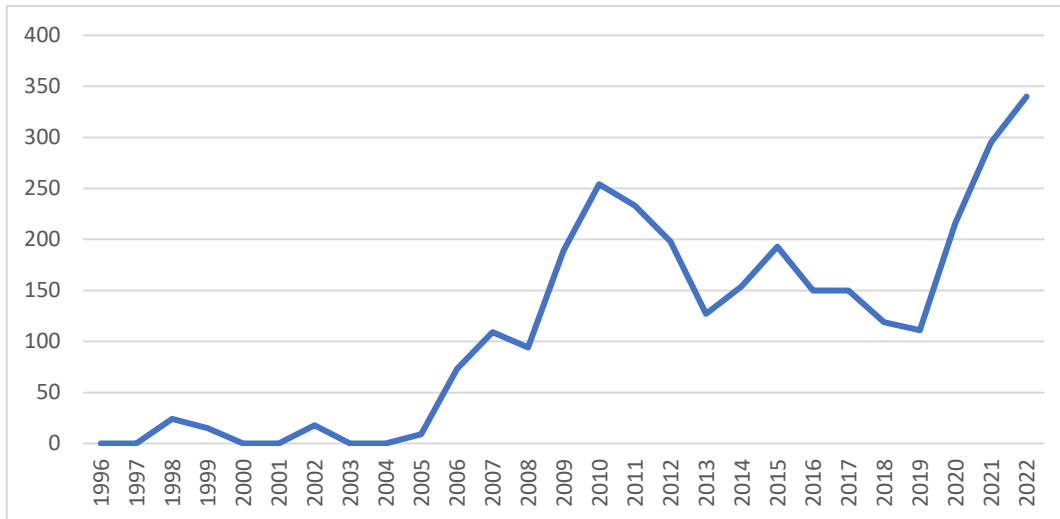

Diagram 3. Totalt infördes 340 grisar under 2022

Kameldjur

Kameldjur ingår inte längre i SDS bevakningsområde, men införselar följs i TRACES. Sedan 2021 finns inte längre något registreringskrav inför införsel av kameldjur till Sverige. Alpakaanläggningar som är anslutna till det frivilliga övervakningsprogrammet av bovin tuberkulos har skyldighet att följa SDS krav vid införsel av alpaka till Sverige. Även andra kameldjur kan anslutas till programmet. En införsel av två lamor från Norge skedde 2022. Anläggningen är inte med i programmet och har ännu inte uppfyllt SDS krav.

Frusen svinsperma till Svenska Köttföretagen från Danmark (498 doser)

För dessa sker en noggrann kontroll av både galtar och sperma innan doserna godkänns för att användas i Sverige vilket innebär att sperman måste frysas.

Färsk svinsperma till Svenska Köttföretagen från Norge (213 doser)

De norska galtarna provtas regelbundet enligt uppgjord plan baserad på aktuellt smittläge.

Nötsperma och embryo

SDS har bara krav på trypsintvätt av sperma och kontroll med införarna visar att detta görs.

Aktuella smittskyddsfrågor under 2022

AHL-den nya europeiska djurhälsolagen (Animal Health Law) trädde i kraft 21 april 2021 och innebär en omfattande förändring i lagstiftningen på djurhälsoområdet. Förordningen är en ramlagstiftning, som har ersatt ett stort antal förordningar, direktiv och beslut som tidigare reglerade områdena djurhälsa och smittskydd. Förordningen har som ett syfte att öka möjligheterna till smittspårning. Den nya förordningen innebär att det officiella karantänskrav som tidigare funnits vid införsel nu fallit bort. Detta är olyckligt för ett land som Sverige, som har en hög frihet från sjukdomar som finns i andra EU-länder och som man inte längre officiellt kan kontrollera för. De svenska nationella reglerna för kontroll av PRRS, paratuberkulos och salmonella för djurslagen nöt och svin möjliggör dock i de allra flesta fall ett isolerings-förfarande i Sverige, då även av SDS krävda tester kan göras och djuren observeras kliniskt. För förflyttning av får är situationen allvarligare, då, förutom de övriga kontroller som ingår i intyget som utfärdas i ursprungslandet, endast skrapiefrihet samt avsaknad av kliniska symtom på tuberkulos inom 42 dagar före avsändandet krävs. Situationen innebär att SDS nu kräver kontroll av sjukdomar som tidigare ingick i den officiella kontrollen. Även för get har karantänskrav och testning för vissa sjukdomar som tidigare kontrollerades officiellt tagits bort. För getterna gäller dock förstärkta krav vad avser kontroll av tuberkulos. Varje tänkt förflyttning av får och get hanteras av SDS från ”fall till fall” med rådgivning om hur införaren kan skydda sin besättning och övriga svenska djur från smitta. Det är obligatoriskt att följa SDS regelverk för den som är ansluten till maedi-visna programmet för får och CAE programmet för get, vilket ett flertal av dem som seriöst handlar med djur är. SDS har i samarbete med SVA gjort en översyn av de sjukdomar som ska beaktas vid införsel av små idisslare till Sverige från annat land och vid förflyttning av djur mellan besättningar i landet. En sammanställning av detta pågår.

Under året har tre införselar från annat EU-land gjorts av fem nötkreatur från Tyskland, en get från Österrike och två grisar från Österrike där ingen registrering gjorts innan förflyttningen till Sverige. Införselarna har uppdragats i TRACES och åtgärder för att uppfylla de svenska reglerna och SDS krav har kunnat göras först då djuren anlät till slutdestinationen efter transport i Sverige. Införseln av nötkreaturen har godkänts av SDS, dock inte de två övriga. Information om det svenska nationella regelverket med bl.a. obligatorisk registrering innan förflyttning kan vara svår att hitta, särskilt när införaren inte är svenskspråkig. Det är SDS bedömning att det måste finnas lättillgänglig information på engelska om det svenska regelverket och kontaktuppgifter på Jordbruksverkets hemsida, vilket hitintills saknas.

ASF-African swine fever, eller afrikansk svinpest, diagnosticerades under 2022 åter på vildsvin i Tjeckien, efter att landet tidigare kunnat friförklaras. Fallen hittades nära den polska gränsen, varför det finns anledning att tro att de smittade djuren kommit in från Polen. Den fortsatta spridningen av ASF i tamgrispopulationen i Tyskland, med två långa geografiska smitthopp utan känd koppling till pågående smittspridning i vildsvinspopulationen. Detta visar liksom tidigare att humanmedierad spridning kan ske när som helst och hur långt som helst, oberoende av avstånd till pågående smittspridning i närliggande vildsvinspopulationer. För att skydda svenska grisar från smittan är det därför av yttersta vikt med fungerande smittskyddsrutiner som upprätthålls hela tiden, varje dag utan undantag, i alla grisbesättningar oavsett produktionsform eller besättningsstorlek.

SDS har deltagit i samverkansgrupper med Jordbruksverket och övriga i näringen rörande förebyggande smittskyddsarbete och kommunikationsinsatser vad avser ASF.

SDS veterinär är ordförande i Näringens epizootigrupp, som inkallades av SJV en gång under året med anledning av ett fall av öppen tuberkulos hos en djurskötare i en större mjölkbesättning.

Kontakt:

anne.morner@gardochdjurhalsan.se

www.sds-web.se

